

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ПІДПРИЄМСТВ

З переходом до конкурентних відносин підприємці отримали незалежність у здійсненні комерційної діяльності, право повністю розпоряджатися економічними ресурсами і результатами трудової активності і несуть відповідальність за свої управлінські рішення. У цих умовах благополуччя і комерційний успіх підприємства торгівлі цілком і повністю залежать від того, наскільки ефективна його діяльність.

Аналіз результатів господарської діяльності підприємства, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між спожитими ресурсами і отриманими результатами створюють основу для обґрунтованого передбачення його стану в майбутньому при плануванні і прогнозуванні [1, 2].

Найважливішим напрямком аналітичної роботи підприємства є дослідження ефективності його діяльності [3]. На його основі надається оцінка кінцевих підсумків підприємницької діяльності, формується стратегія підприємства в галузі раціонального використання ресурсів, виробляються заходи по її реалізації.

Виключно важливу роль в системі оцінки результативності, ділових якостей підприємства та ступеня його надійності відіграють показники прибутку і рентабельності [1, 4]. У прибутку акумулюються всі доходи, витрати, узагальнюються результати діяльності підприємства [5]. Аналіз фінансових результатів (прибутку) діяльності підприємства полягає в: визначенні відхилень кожного показника за поточний аналізований період [1]; дослідженні структури відповідних показників і їх змін [5]; проведенні факторного аналізу прибутку і рентабельності [1]. При аналізі прибутку важливу роль відіграє аналіз впливу факторів (факторний аналіз), що представляє собою методику «комплексного і системного вивчення і вимірювання впливу факторів на величину результативного показника» [1].

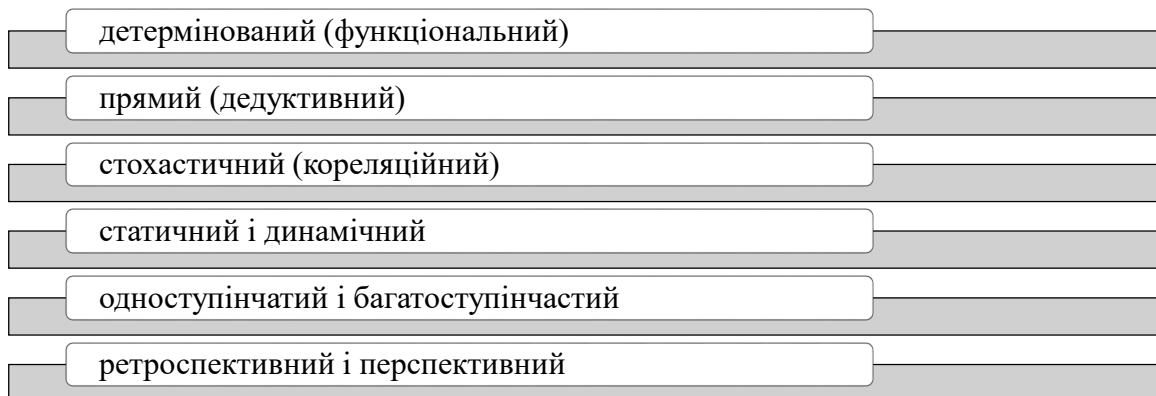

Рис. 1 – Основні види факторного аналізу

Відомо, що зміна прибутку від реалізації продукції обумовлено зміною наступних п'яти факторів: обсяг реалізації; структура реалізації; роздрібні ціни на товари, роботи, послуги; ціни на сировину, паливно-матеріальні ресурси та комунальні послуги; рівень витрат на матеріальні та трудові ресурси [5].

Проведемо факторний аналіз зміни прибутку підприємства «Х». Для цього проаналізуємо вплив зміни доходів, витрат та витрати на 1 грн. реалізованої продукції, на зміну прибутку. Вихідні дані наведено в таблиці 1.

Модель проведеного факторного аналізу має наступний вигляд:

$$P1 + P2 + P3 = \Delta P, \quad (1)$$

де P1 – зміна прибутку за рахунок зміни витрат;
 P2 – зміна прибутку за рахунок зміни доходів;
 P3 – зміна прибутку за рахунок зміни витрат на 1 грн. доходів.
 Проведемо потрібні обчислення в таблиці 1.

Таблиця 1 – Вихідні дані для проведення факторного аналізу зміни прибутку Підприємства «Х» за 2017- 2019 рр

Показник	За рік, тис. грн.			Абсолютне відхилення, ±	
	2017	2018	2019	2019 від 2018 рр.	2019 від 2017 рр.
Доходи	136537	151673	174719	23046	38182
Витрати	121162	148435	179039	30604	57877
Прибуток	13108	2419	-4331	-6750	-17439
Витрати на 1 грн. доходу	0.9	1.0	1.0	0.05	0.1

Таблиця 2 – Факторний аналіз зміни прибутку Підприємства «Х» за 2017- 2019 рр.

Показники	Значення за 2018 від 2019 рр.	Значення за 2017 від 2019 рр.
Коефіцієнт співвідношення витрат	1.2	1.5
Зміна прибутку за рахунок зміни витрат	498.7	6261.5
Коефіцієнт співвідношення доходу	1.2	1.3
Зміна прибутку за рахунок зміни доходу	-131.2	-2595.9
Зміна прибутку за рахунок витрат на 1 грн. доходу	-8050.0	-23994.6
Загальна сума впливу на зміну прибутку	-7682.4	-20329.0

Для початку визначимо коефіцієнт співвідношення витрат підприємства за період з 2018 по 2019 рр. Для цього: $179039 / 148435 = 1.2$;

Визначимо співвідношення витрат за період з 2017 по 2019 рр. Для цього: $179039 / 121162 = 1.5$;

Отже, за період з 2018 по 2019 роки прибуток підприємства збільшився за рахунок росту витрат на: $2419 \times (1.2 - 1) = 498.7$ тис. грн.

За період з 2017 по 2019 рр. прибуток підприємства збільшився за рахунок росту обсягів витрат на: $13108 \times (1.5 - 1) = 6261.5$ тис. грн.

Проведемо обчислення співвідношення доходу підприємства.

За період з 2018 по 2019 рр. співвідношення доходу склало:

$$174719 / 151673 = 1.2$$

За період з 2017 по 2019 рр. співвідношення доходу склало:

$$174719 / 136537 = 1.3$$

Визначимо вплив зміни доходу на зміну прибутку.

За період з 2018 по 2019 рр. прибуток підприємства зменшився за рахунок росту доходу (зміни структури асортименту) на:

$$2419 \times (1.2 - 1.2) = -131.2 \text{ тис. грн.}$$

За період з 2017 по 2019 рр. прибуток підприємства зменшився за рахунок росту доходу (зміни структури асортименту) на:

$$13108 \times (1.3 - 1.5) = -2595.9 \text{ тис. грн.}$$

Визначимо вплив зміни витрат на 1 грн. доходу на зміну чистого прибутку Підприємства «Х».

За період з 2018 по 2019 рр. прибуток підприємства зменшився за рахунок росту витрат на 1 грн. доходу на:

$$174719 \times (1.0 - 1.0) = -8050.0 \text{ тис. грн.}$$

За період з 2017 по 2019 рр. прибуток підприємства зменшився за рахунок росту витрат на 1 грн. доходу на:

$$174719 \times (0.9 - 1.0) = -23994.6 \text{ тис. грн.}$$

Отже, чистий прибуток за останній рік зменшився на 6750 тис. грн.

Зміна відбулася за рахунок:

1. росту витрат на 498.7 тис.грн;
2. росту доходу на -131.2 тис.грн;
3. росту витрат на 1 грн. доходу на -8050.0 тис. грн.

У порівнянні із показником за 2017 р. чистий прибуток зменшився на 17439 тис. грн. за рахунок:

1. росту витрат на 6261.5 тис.грн;
2. зменшився доходу на -2595.9 тис.грн;
3. росту витрат на 1 грн. доходу на -23994.6 тис. грн.

Враховуючи вищенаведене, для Підприємства «Х» варто порекомендувати наступні дії щодо покращення ефективності господарської діяльності:

1. Мотивація співробітників. Крім матеріального (премій і заохочення за переробку) стимулювання потрібно також здійснювати нематеріальне стимулювання працівників, наприклад підвищення кваліфікації. Адже курси підвищення кваліфікації значно покращать компетентність працівників.
2. Інноваційний розвиток підприємства. Потрібно використовувати інноваційні розробки для покращення продуктивності господарської діяльності підприємства.
3. Залучення інвесторів. Вливання грошей зацікавлених людей допоможе відновити і значно поліпшити рентабельність всього товариства.
4. Підвищення лояльності та ефективності співробітників [5, 6].

Кожна організація повинна вибирати правильний шлях розвитку, суто індивідуальний для будь-якої фірми. Можна виділити лише кілька основних правил, які можна застосувати до будь-якої з них.

Зниження витрат, не відображається на якості виробництва. Багато управлінці вирішують це питання шляхом скорочення штату або закупівлею більш дешевих матеріалів. У цьому випадку варто звертати увагу на те, що може значно впасти швидкість, і організації втратить прибуток.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карнаушенко А.С. Факторний аналіз як інструмент управління прибутком підприємства. *Сучасний рух науки: тези доп. X міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, 2-3 квітня 2020 р. Дніпро, 2020. Т.1. с. 516-519
2. Морозов Р.В., Петько В.М., Морозов І.Р. Вирощування продукції рослинництва господарствами населення на земельних ділянках особистого селянського господарства: науковий пошук ефективності з урахуванням правових аспектів. *Бізнес-навігатор: науково-виробничий журнал*. 2020. Вип. 1 (57). С. 153–157. http://business-navigator.ks.ua/journals/2020/57_2020/29.pdf (дата звернення 07.05.2021).
3. Вольська О.М. Ефективність публічного управління як результат суспільних процесів у державі. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*, 2020 р. № 1 http://el-zbirn-ku.at.ua/2020_1/3.pdf (дата звернення 07.05.2021).
4. Галат Л.М. Методологічні аспекти прийняття ефективних управлінських рішень. *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з дистанційною участю*, Том I, м. Херсон, 11 листопада 2020 р. Херсон, 2020. С. 84-88.
5. Боровік Л.В. Формування конкурентоспроможності аграрних господарств. *Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право»*. 2016. №8/2. С.27-30.
6. Саприка Р.Р., Бойко Л.О. Проблеми розвитку малих та середніх підприємств в Україні. *Стратегічні пріоритети розвитку економічної системи України: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф.* Ред. Танклевської Н.С. Херсон : ХДАУ, 2020. С.199-202.